

*Євгенія ЖАДАН,
студентка спеціальності 211 Ветеринарна медицина
Науковий керівник – Ірина ФЕДОРЕНКО,
викладач циклової комісії спеціальної
(професійної та практичної) підготовки
ВСП «Козелецький фаховий коледж ветеринарної медицини
Білоцерківського національного аграрного університету»
(с - ще Козелець, Україна)*

РОЛЬ ПИСАНКАРСТВА У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

В умовах сьогодення в суспільстві відбувається зміна ціннісних орієнтирів особистості, формування яких тісно пов'язане з творчим розвитком учнівської молоді. Фундаментальним завданням в закладах освіти на цьому етапі є - формувати всебічно гармонійно розвинену особистість, виховувати в ній зацікавленість до культурної спадщини свого регіону, розвивати творчі здібності здобувачів через залучення їх до історії розвитку українського мистецтва, знайомити їх з традиціями та джерельними витокami національної культури різних регіонів нашої держави та зарубіжжя.

Одним із найдавніших видів народного декоративно-прикладного мистецтва є писанкарство – традиції якого передаються з покоління в покоління і існують як частина української ідентичності. В українському писанкарстві яскраво відобразились усі сторони життя народу — історія, звичаї, вірування, естетичні уявлення, поетичне бачення, мрії про довершеність життя.

Писанки — душа українського народу, це «шедеври мініатюрного живопису, в яких український народ виявив свій мистецький геній, свою

здатність до творчого мислення, художнього узагальнення навколишнього світу» [1].

Писанка - український різновид великодніх яєць, що вважається традиційним оберегом. Кожен намальований на писаночці символ щось означав: один благополуччя, інший родинний затишок, ще якийсь народження дитини чи хороший урожай цього року. Усі писанки створювалися з побажанням добра і з чистою душею. Вони були своєрідним оберегом у хаті, тому їх намагалися зберегти до наступної весни. Малюючи його, минулі покоління залишали символічний текст, який оберігав від хвороби, допомагав у нещасті, захищав від злого ока.

Символи повторюються у різних регіонах, але писанки різняться за кольорами та технікою розпису [2].

В процесі дослідження основних видів і особливостей Великодніх писанок в Україні здобувачі освіти Козелецького фахового коледжу дізналися багато цікавих фактів про них. Особливу увагу було приділено традиційним писанкам, символам і технікам писанкарства на Чернігівщині. Так, наприклад, студенти відвідали пасхальну виставку чернігівських майстринь у м. Чернігові (2023р.), фестиваль української писанки в м. Києві (2024 р.), є постійними учасниками майстер – класів з писанкарства, які відбуваються напередодні Великодня. У 2023 році брали участь у фотоконкурсі «Зроби фото з Великоднім кошиком», а вже у 2024 році в етнографічній світлиці коледжу відбувся «Конкурс пасхальних композицій» з презентацією Великоднього кошика по групам.

Педагогічний колектив та здобувачі освіти ВСП «Козелецький фаховий коледж ветеринарної медицини БНАУ» долучилися також у минулому році онлайн до ВЕЛИКОДНЬОЇ ПОДОРОЖІ УКРАЇНОЮ, яку проводив Науково-методичний центр ВФПО. Під час подорожі ознайомилися з історією петриківського розпису на писанках, з унікальністю та неповторністю писанок українських регіонів, більше дізналися про опішнянський посуд, котрий традиційно використовували українські господині на великодні свята, який виготовляли вручну й прикрашали різноманітними оберегами та символами оселі.

Такі заходи традиційно проходять в коледжі з метою поглиблення знань здобувачів освіти про свято Великодня, народні традиції, атрибутику, виховання молоді в пріоритеті духовної досконалості, моральної, художньо-естетичної культури. Проведення дозвілля, у вільний від навчального процесу час, розширив кругозір молоді в спілкуванні, розвитку та самовдосконаленні через цікаві та корисні події, отримавши при цьому, заряд бадьорості.

За результатами проведеного дослідження традицій Поліського писанкарства здобувачі дізналися, що на Чернігівщині зазвичай використовували білий, червоний і чорний кольори. Тутешні писанки мають ніжний солярний або рослинний орнамент. Солярна символіка – знак сонячної стихії, самого Бога-Сонця і є символом єднання життя та рівноваги, крім того, символізує вічне оновлення природи. Дуже рідко тут можна зустріти

геометричні мотиви. Найбільш розповсюджені символи: хмелики, польові квіти, ружі, грабельки, «жучки», жіночу фігуру з піднятими догори руками, трикутники. Іноді, для основного орнаменту замість фону зображають безконечники або хвилясті лінії.

Ще на Чернігівщині в м. Сосниця місцевий житель Анатолій Семенцов 7 років збирав орнаменти писанкарток по всій області і видав збірку. До книжки увійшло 180 малюнків. В Чернігівському історичному музеї цю роботу називають науковою.

Треба зауважити, що кожна місцевість, а іноді і кожне село мають свої особливості і традиції не лише у виборі орнаментальних мотивів, а й у розміщенні елементів та забарвленні яєць. До прикладу, у Новгород-Сіверському розписують яйця на Великдень за особливою технікою Кудлаївського розпису так, як це робили в їхньому селі багато поколінь поспіль. П'ять років тому техніку Кудлаївського розпису внесли до переліку нематеріальної спадщини Чернігівської області.

Поряд із розписуванням яєць традиційно існував також спосіб одноколірного фарбування яєць у відварі з лушпиння цибулі або в анілінових фарбниках.

Цей 2024 рік може стати особливим для української писанки - українське великоднє яйце бореться за місце в переліку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО.

Проведене дослідження доводить, що українське писанкарство, як елемент народної культури – це традиції, які формують ціннісні орієнтири особистості у ракурсі взаємодії та взаємозбагаченні національної культури, завдяки чому особистість стає більш готова до розуміння трансформаційних процесів, які відбуваються в країні.

У народі кажуть: «Світ існує доти, поки живе писанка». Минають часи, спливають десятиліття й віки, а українські традиції й обряди, такі як Великдень, писанкарство переходять від покоління до покоління. Їх бережуть, тому що український народ шанує свою віру та поважає традиції.

Список використаних джерел

1. Мистецтво українського писанкарства // Укр. етнокультурол. енцикл. : у 5 т. Київ, 2013. Т. 3: Л – Н. С. 133–134.
2. Колесник Н. Є, Пантус Н. Ф. Писанкарство: Історія, досвід, техніка та методика виконання. Житомир, 2004. 80 с.